

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Oszályozás	
Tárgy	78 (064.5)
Hely	
Idő	"1960"

Szerző: *Pernye András*

Cím: *Egy hét*

Magyar Nemzet
1960. febr. 27.

BUDAPEST HANGVERSENYTERMEIBEN

Az évad legváltozatosabb, legszínesebb koncertestjeire tekinthetünk vissza e heti beszámolóinkban: bolgár, japán és lengyel művészeket láttunk vendégül pódiumainkon. És mintha a *Forrai Miklós* vezényelte Állami Hangversenyzenekar, és a Budapesti Kórus is méltó akart volna lenni a hét magas színvonalához, felejthetetlen Judás Makkabeus-előadást produkált az Erkel Színházban. Szóljunk tehát elsőként a *Händel-oratóriumról*.

E mű kivételes helyet tölt be a nagy barokk zeneköltő életművében. A bibliai téma itt Händel politikai-történelmi hitvallásának csupán kerete és formája; lényegében véve zenedrámával állunk itt szemben. »Aktuálítás« izsítja és hevíti az alkotó ihletét, amikor 1746 nyarán, nem sokkal a retrográd jellegű skót nemesi lázadás leverése után néhány hét alatt papírra veti a zsidó nép szabadságharcának apoteózisát — nyilvánvaló céltartal az angol győzelemre.

Forrai Miklós nehezen találhatott volna kezéhez-lelkéhez közelebb álló művet Händel Judás Makkabeusánál. Minden eddigi oratórium-vezénylésében feltűnt a tömeg-kórusok, a nagy felületek hibátlan vonalraja, a drámai hatások virtuóz megoldása. Márpedig a Judás Makkabeus-oratóriumnak éppen ezek a lényegi elemei. a cselekményre való lírikus és egyéni reflektáció vagy az »objektív« zenekar háttérbe szorul. *Forrai* erős kézzel ragadta meg ezt a lényegi vonást — emellett a részletek kisebb-nagyobb megoldatlansága másodrendűvé válik. Ennek ellenére meg kell jegyeznünk, hogy a zenekar határozottan jobban reagált a karmester beintéseire, mint a korábbi produkcióknál, de még így sem tett eleget az egységes tételindítás követelményeinek. A kórus a szokott engedelmességgel követte vezetőjét, bár egyes csúcspontokon nem robbant azzal az elementáris erővel, amelyet pedig *Forrai* egyéb produkcióinak kórus-részleteiben megszoktunk.

Gyurkovics Mária — különösen első áriájában — tiszta intonációjával és magas regiszterének csillogásával vonta magára a figyelmet. Ugyanígy élményt jelentett az első rész kettőse: *Sándor Judit*, mint partner és mint ária-előadó újból tanúbizonyságot tett mintaszzerű oratorialis tudásáról, tehetségéről. A címszerepet éneklő *Bartha Alfonz* nagy nyeresége fejlődő oratóriumkultúráknak: érces tenorja valóban hősi erővel szárnyalt; *Jámbor László* szüntűgy drámaian érvényesítette nagy vivőerejű hangját, *Horváth Edit* pedig jó produkciót nyújtott párszavas szerepében.

Emil Kamilarov — bolgár vendégünk — komoly felkészültségű művész benyomását keltette Bartók-termi hegedűestjén. Igényes műsorán *Bach*,

Tartini, *Paganini*, *Bartók*, *Prokofjev*, *Vladigerov*, *Ysaye* és *Wieniawski* művei szerepeltek — tehát módunk volt átfogó képet nyerni vendégművészeink erős és gyenge oldalairól egyaránt.

Mindenekelőtt technikája aratott megérdemelt sikert. *Wieniawski* A-dúr polonéze főlegesen biztos előadóra talált *Kamilarov* személyében. Az impozáns pergő-technika mellett azonban szerintünk az igen tehetséges ifjú művésznek fokozottabb gondot kellene fordítania a hangképzés tisztaságára. *Paganini* hegedűdarabjainak termetetei, valamint *Ysaye* — zeneileg különben meglehetősen jelentéktelen — szólószonátájának oktavái ebből a szempontból kielégítőenul hagyottak bennünket.

A két nagyobb lélegzetű mű: *Bach* g-moll szólószonátája és *Tartini* g-moll hegedűszonátája romantikus felfogásban szólt meg. Ezzel nem óhajtnak vitába szállani, hiszen a barokk muzsikának máig sincs kialakult és minden művészre kötelező előadói hagyománya. A szólószonáta formálása azonban nem tartott lépést a romantikus technikai megoldással: négy tétele nagyonis »egyvégtében«, minden különböző szín- és hangulatváltás nélkül pergett le a hallgató előtt. Márpedig az egyes részletek érzelmes »kimuzsikálása«-nak a nagy-formai felépítés »romanticizmus«-ában kellene igazolódnia! *Wieniawski* már említett polonéze mellett főként *Bartók* *Román* táncainak előadása tetszett — ennek tudhatjuk be, hogy a kiszámú közönség nagy szeretettel és lelkesedéssel fogadta *Kamilarov* műsorát. Külön hely illeti meg *Szabó Zsuzsát*, aki a zongorakísérő hálátlan

szerepét ritka tökéletességgel és megingathatatlan biztonsággal látta el.

Barbara Hesse-Bukowska Chopin-estje a nagy lengyel zeneköltő születésének 150. évfordulóján, ünnepélyes keretek között zajlott le a Zeneakadémia nagytermében.

A művésznő — nemrég halott honfitársaihoz hasonlóan — az új lengyel zongora-iskola neveltje. Játékát tökéletes technikai tudás, attitűdjét pedig a már sokszor említett »objektív« távoltartás jellemzi. Ez utóbbi csupán ritka pillanatokban engedett fel — egy ilyen »belefelejtkezésnek« köszönhetjük az est legjobban sikerült produkcióját: a Fisz-dúr nocturne-t. Ez alkalommal megcsodálhattuk *Bukowska* poétikus formáló-készségét — de annál élesebben vetődik fel a kérdés: vajon miért van szükség a többi művek előadásánál alkalmazott öncsonkító aszkézisre? A négy etűd motorikus és egy színre redukált előadásával egyetérthetünk (elvégre mégiscsak »gyakorlatok« ezek), de vajon nem kell-e fájlalnunk, hogy Chopin könnyes nosztalgiajú mazurkái, honvágvának és első szerelmé-

nek mélytűző emlékei éppen az érzelmi elemet nélkülözték *Bukowska* felfogásában?

A gyújtó és felrázó hatású polonéz (op. 22.) és a híres h-moll scherzo előadása viszont éppen a romantikus lobogás, az örvénylő delacroix-i színek kultúra kinyilvánításával maradt adós, jóllehet a technikai és tisztán muzikális megoldás mindenütt tökéletes volt. De a desztillált víz kristálykehelyben kínálva sem oltja a szomját!

Takahiro Sonoda szóló- és zenekari estje nemcsak az elmúlt hét, hanem az egész évad egyik legkiemelkedőbb zenei eseménye volt. Előjáróban megemlíteném, hogy a japán művész valószínűleg mit sem tud az »objektív« és »szubjektív« iskola csatározásairól. Varázsa mindössze abban van, hogy a zongora kivételes, ihletett művésze!

Lelki alkatánál fogva a romantikához áll legközelebb, játéka érzelmes, szenvedélyes és hallatlanul sokszínű. De érzelmeit nem szeszélyesen továbbbenő papírdarabokra, hanem súlyos kőtáblákra írja, márványba vési. Ha palettája valamiben szűkölködik, az az önfeladt játékos öröm — de a mélytűző, szívet-lelket győnyörködtető boldogság hangja annál felszabadultabban bontakozik ki játékában.

Sokáig emlékezetes marad *Schumann* C-dúr fantáziájának előadása. Ez a háromteteles zongoramű furcsa felépítésével a legnagyobb feladatot rója előadójára. Ugyanis a hatáson befejeződő, gyors második tételt még egy lassú harmadik követi, ezáltal mintegy aszkétikusan kizárva a »feldobott« befejezés könnyen adódó lehetőségét. *Sonoda* azonban e formai problémát ugyanolyan főlényes biztonsággal oldotta meg, mint a *Schumann*-interpretáció egyik legkényesebb kérdését: a reális és irreális hangvétel, az álomvilág és ébrenlét állandó kettősségét.

Az est fénypontja *Chopin* 24 prelűdjének előadása volt.

Méltán tekinthetjük ezt a sorozatot a chopini művészet kulcsának, hiszen úgyszólván összes műfajait fellelő: a mazurka és a gyászinduló éppúgy helyet kap itt, mint a balladák egy-egy komor epizódja vagy a nocturne-ök fátyolos-panaszos éneke. *Sonoda* minden darabhoz mintegy megújult lélekkel nyúlt. A sokszor polárisan ellentétes hangulatok sehol sem mosódtak össze, hanem minden próbónagyobb darab a karakterének legmegfelelőbb interpretációban részesült.

A szólóest műsorán szereplő *Haydn*-szonáta már előrevetítette árnyékát a romantikus felfogású *Beethoven*-koncertnek, melyet a *Lukács Ervin* vezényelte Állami Hangversenyzenekar kíséretével hallottunk *Takahiro* *Sonodától*. A szólista nemes zongorahangja még a meglehetősen durván kísért zenekar hangmasszáin is átütött és meghozta a megérdemelt sikert.

Pernye András